

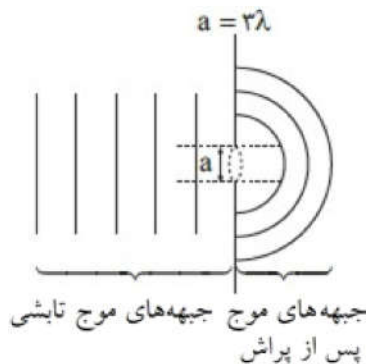
۱ اگر موجی با طول موج λ به مانعی برخورد کند که شکافی به پهنای a در آن باشد قسمتی از موج از شکاف می‌گذرد، در این باره کدام گزینه درست است؟

- ۱ هر چه پهنای شکاف بزرگ‌تر از λ باشد، موج گذر کرده، انحناء کمتری دارد.
- ۲ هر چه پهنای شکاف کوچک‌تر از λ باشد موج گذر کرده، انحناء کمتری دارد.
- ۳ هر چه پهنای شکاف نسبت به حالت قبل بیشتر شود موجی که از شکاف می‌گذرد به اطراف شکاف گسترده می‌شود.
- ۴ هر چه پهنای شکاف نسبت به حالت قبل کمتر شود موج گذر کرده از شکاف، شکل موج تختی بیشتری خواهد داشت.

۲ چه تعداد از عبارتهای زیر صحیح است؟
 الف) تندی امواج روی سطح آب موجود در تشت موج به عمق آب بستگی دارد.
 ب) با افزایش دما، ضریب شکست هوا کاهش می‌یابد.
 پ) در پاشندگی نور سفید، نور قرمز کم‌ترین و نور بنفش بیش‌ترین میزان انحراف را دارند.
 ت) هر چه نسبت طول‌موج به پهنای شکاف بیشتر باشد، پراش بارزتری مشاهده می‌شود.

۱ ۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۴ ۴)

۳ کدامیک از موارد زیر باعث می‌شود که در شکل مقابل خمیدگی و گسترش نور (پراش نور) پس از عبور از شکاف کمتر شود؟ (a ضخامت شکاف و λ طول موج است)

- ۱ استفاده از نور قرمز به جای آبی
- ۲ کاهش a
- ۳ مایل کردن جبهه‌های موج نسبت به مانع
- ۴ انجام آزمایش در آب
- ۴ نوری تکفام به شکافی به ضخامت 0.6 mm که روی صفحه‌ای کدر قرار دارد، می‌تابد. به ازای کدامیک از بسامدهای زیر برحسب گیگاهرتز پراش نور بیشتر است؟ ($c = 3 \times 10^8 \frac{m}{s}$)

۱ ۱۰۰ ۲ ۳۰۰ ۳ ۴۰۰ ۴ ۵۰۰

۵ کدامیک از گزینه‌های زیر درخصوص پدیده‌ی پراش ندریست است؟

۱ در پدیده‌ی پراش، جبهه‌های موج هنگام عبور از شکاف، از حالت تخت به حالت کروی تغییر شکل می‌دهند.

۲ پدیده‌ی پراش برای تمامی امواج مانند الکترومغناطیسی، صوتی و ... رخ می‌دهد.

۳ هرچه پهنای شکاف در مقابل موج‌های تخت، کوچک‌تر باشد، موج‌ها بیشتر پراشیده می‌شوند.

۴ پدیده‌ی پراش در پیشروی جبهه‌های موج، تنها به سمت موانع با لبه‌های تیز در حدود طول موج اتفاق می‌افتد.

۶ در سطح یک صفحه‌ی مستطیل شکل فلزی شکافی به ضخامت 2 mm ایجاد شده است. بسامد موج الکترومغناطیسی تابشی به صفحه چند گیگاهرتز باشد تا پدیده‌ی پراش بارزتر رخ دهد؟ $(c = 3 \times 10^8 \frac{m}{s})$

۱ ۷۵ (۱) ۲ ۱۵۰ (۲) ۳ ۳۰۰ (۳) ۴ ۶۰۰ (۴)

۷ کدام جمله در مورد پراش موج ندریست است؟

۱ هنگامی اتفاق می‌افتد که موج از روزه‌ای یا از لبه‌های مانعی به ابعاد حدود طول موج عبور کند.

۲ هنگامی که نور از یک شکاف باریک عبور می‌کند، نوارهای روشن و تاریک روی یک پرده تشکیل می‌دهد.

۳ پراش فقط در موج‌های الکترومغناطیسی اتفاق می‌افتد.

۴ اگر موج تخت از شکاف باریکی به ابعاد طول موج عبور کند، از حالت تخت خارج می‌شود.

۸ چند مورد از عبارتهای زیر صحیح است؟

الف) تحلیل نقش پراش، مبتنی بر بحث برهم‌نهی موج است.

ب) سراب و سراب آبگیر تفاوتی ندارد.

پ) پدیده شکست برای امواج مکانیکی نیز رخ می‌دهد.

ت) پراش تنها نتیجه بر هم کنش امواج با محیط است.

ث) بازتاب تنها راه بر هم‌کنش امواج با محیط است.

۱ ۱ (۱) ۲ ۲ (۲) ۳ ۳ (۳) ۴ ۴ (۴)

۹ آزمایش یانگ را یکبار با چشمه‌ای به طول موج 450 nm در هوا و بار دیگر با چشمه‌ای به طول موج 600 nm در محیط آب انجام می‌دهیم. پهنای نوار روشن در آزمایش دوم چند برابر آزمایش اول است؟ (طول موج 600 nm در هوا می‌باشد).

$$(n_{\text{آب}} = \frac{4}{3})$$

۱ $\frac{4}{3}$ (۱) ۲ ۱ (۲) ۳ $\frac{3}{4}$ (۳) ۴ $\frac{3}{2}$ (۴)

۱۰ در هر یک از شکل‌های زیر، جبهه‌ی موج تختی با طول موج λ به سمت شکاف پیشروی می‌کنند. در کدام شکل، جبهه‌ی موج پس از عبور از شکاف تقریباً تخت باقی می‌ماند و در کدام شکل، پراش بارزتری مشاهده می‌شود؟ (به ترتیب از راست به چپ)

ج) $a = \lambda$

۴ الف - ب

ب) $a = 6\lambda$

۳ ب - ج

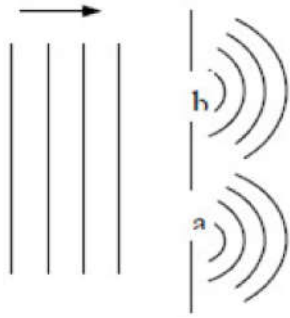

الف) $a = 2\lambda$

۲ الف - ج

۱ ب - الف

۱۱) مطابق شکل، موج تختی با طول موج λ به سمت دو شکاف با پهنای a و b پیش روی می‌کند. کدام مورد در بازه‌ی جبهه‌ی موج عبوری از دو شکاف صحیح است؟

- ۱) $a = b < \lambda$ ۲) $a > b = \lambda$ ۳) $\lambda = a < b$ ۴) $\lambda = a > b$

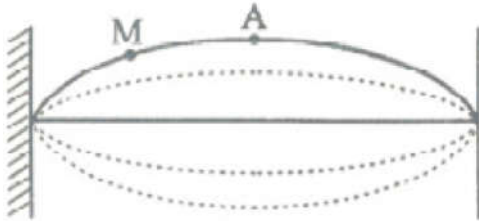
۱۲) کدام گزینه در مورد پدیده‌ی پراش صحیح است؟

- ۱) هرچه ابعاد روزنه نسبت به طول موج بزرگ‌تر باشد، گسترش نور به اطراف نور کم‌تر است.
 ۲) هنگام عبور موج از لبه‌های مانعی که ابعاد آن در حدود طول موج موج، باشد پدیده‌ی پراش رخ می‌دهد.
 ۳) در پراش نوری تکفام از یک شکاف باریک یا لبه‌ای تیز، نوارهای تاریک و روشن روی پرده تشکیل می‌شود.
 ۴) هر سه گزینه صحیح است.

۱۳) در کدام یک از حالت‌های زیر، پدیده پراش بیشتر خواهد بود؟

- ۱) بسامد نور تابشی بیشتر و پهنای شکاف بزرگ‌تر باشد. ۲) بسامد نور تابشی کمتر و پهنای شکاف بزرگ‌تر باشد.
 ۳) بسامد نور تابشی بیشتر و پهنای شکاف کوچک‌تر باشد. ۴) بسامد نور تابشی کمتر و پهنای شکاف کوچک‌تر باشد.

۱۴) در یک طناب موج ایستاده‌ای مطابق شکل مقابل است. کدام گزینه برای دو نقطه‌ی A و M درست بیان شده است؟

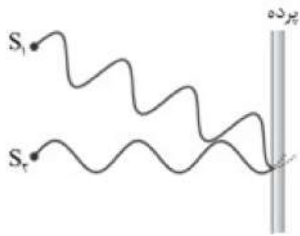

- ۱) سرعت A در هنگام عبور از وضع تعادل کمتر از سرعت M در هنگام عبور از وضع تعادل است.
 ۲) دامنه نوسان هر دو نقطه یکسان است.
 ۳) دو نقطه‌ی A و M با یکدیگر اختلاف فاز دارند.
 ۴) سرعت A در هنگام عبور از وضع تعادل بیش از سرعت M در هنگام عبور از وضع تعادل است.

۱۵) آزمایش یانگ را در آب با ضریب شکست $\frac{4}{3}$ انجام می‌دهیم. اگر بسامد نور مورد آزمایش را ۲۰ درصد افزایش دهیم و آزمایش را به جای آب در هوا انجام دهیم، ضخامت نوارهای تاریک یا روشن نسبت به حالت اول چند برابر می‌شود؟

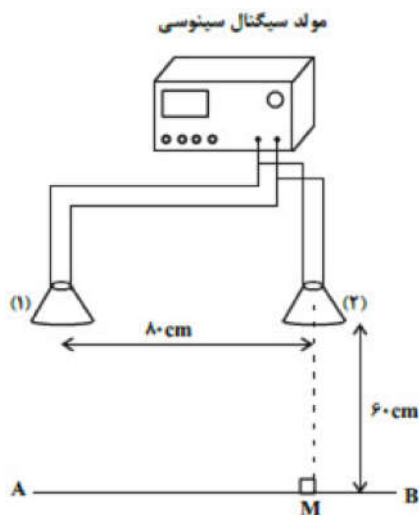
- ۱) $\frac{9}{10}$ ۲) $\frac{4}{3}$ ۳) $\frac{10}{9}$ ۴) $\frac{3}{4}$

۱۶ با توجه به شکل مقابل کدام مورد استنباط نمی‌شود؟

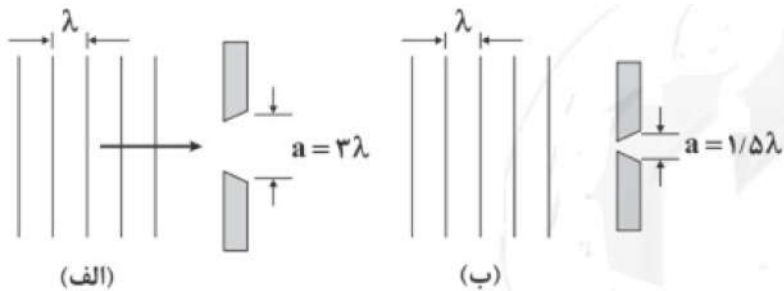
- ۱ در اثر تلاقی بین دو موج، تداخل سازنده ایجاد شده است.
- ۲ در اثر تداخل سازنده، فریزهای روشن ایجاد شده است.
- ۳ تداخل امواج نوری و آزمایش اویلیه یانگ نشان داده شده است.
- ۴ پدیده پراش نور بررسی می‌شود.

۱۷ در شکل مقابل، دو بلندگو که به یک مولد سیگنال الکتریکی متصل‌اند، امواج سینوسی هم‌بسامدی با معادله نوسان‌های $x_1 = x_2 = 0.2 \cos(80\pi t)$ در فضا منتشر می‌کنند. اگر تندی انتشار این امواج در فضا برابر با $\frac{4}{3} \frac{m}{s}$ باشد، اختلاف فاصله نقطه M از دو بلندگو چند برابر طول موج است؟

- ۱ ۲/۵
- ۲ ۱
- ۳ ۲
- ۴ ۳/۵

۱۸ در شکل‌های (الف) و (ب)، موج فرودی تختی با طول موج λ نشان داده شده است، به ترتیب از راست به چپ، در کدام شکل پراش به صورت بارزتری رخ می‌دهد و در کدام شکل، جبهه‌های موج عبوری تقریباً تخت باقی می‌مانند؟ (به ترتیب از راست به چپ)

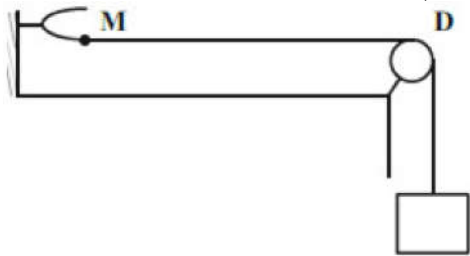

- ۱ «الف» - «الف»
- ۲ «الف» - «ب»
- ۳ «ب» - «ب»
- ۴ «ب» - «الف»

۱۹ موج ایستاده‌ای در یک تار به طول ۱ متر، ۵ گره تشکیل داده است. اگر سرعت انتشار موج در تار $V = 200 \frac{m}{s}$ باشد، بسامد هماهنگ اصلی چند هرتز است؟

- ۱) ۵۰ ۲) ۱۰۰ ۳) ۲۰۰ ۴) ۴۰۰

۲۰ مطابق شکل مقابل، جرم وزنه برابر با ۱۰ kg و در تار افقی به طول یک متر، موجی ساکن با ۴ گره ایجاد شده است. اگر بسامد نوسان‌ها ۳۰۰ Hz باشد، جرم سیم MD چند گرم است؟ $(g = 10 \frac{N}{kg})$

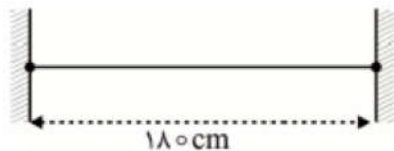

- ۱) ۲۵ ۲) ۵۰ ۳) ۲/۵ ۴) ۵

۲۱ در یک تار مرتعش، بسامد دو هماهنگ متوالی تار ۲۴۰ Hz و ۳۲۰ Hz است. این بسامدها، هماهنگ‌های و بسامد اصلی بوده و طول تار متر است. (سرعت انتشار موج در تار $160 \frac{m}{s}$ است.)

- ۱) سوم و چهارم، ۱ ۲) سوم و چهارم، ۲ ۳) سوم و چهارم، ۵/۰ ۴) دوم و سوم، ۲

۲۲ دو انتهای تاری به طول ۱۸۰ cm محکم بسته شده است و در آن موج‌های ایستاده تشکیل می‌شود. اگر اختلاف طول موج دو هماهنگ متوالی ۱۲ cm باشد، طول موج ایستاده با شماره هماهنگ کوچک‌تر چند سانتی‌متر است؟

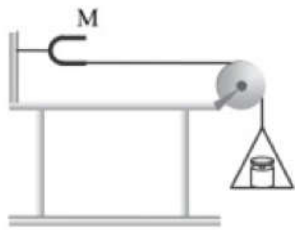
- ۱) ۷۲ ۲) ۳۶ ۳) ۶۰ ۴) ۳۰

۲۳ سیمی به طول ۴۸ cm و جرم ۳۶ g بین دو نقطه با نیروی $2420 N$ کشیده شده است. در این سیم دو انتها بسته موجی ایستاده تشکیل می‌شود که در آن پنج گره وجود دارد. بسامد تشدید شده توسط سیم چند هرتز است؟

- ۱) ۹۳۷/۵ ۲) ۷۵۰ ۳) ۳۷۵ ۴) ۱۸۷۵

۲۴

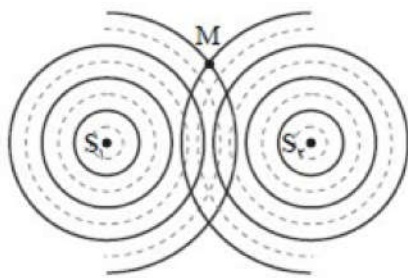
در شکل روبه‌رو، دیپازون در حال ارتعاش است، اگر به ازای وزنه‌ای که داخل کفه است، سه شکم در طول تار ایجاد شود، با کاهش تدریجی جرم وزنه، کدامیک از موارد زیر اتفاق می‌افتد؟

- ۱ تعداد شکم‌ها کاهش می‌یابد و بسامد زیر کاهش می‌یابد.
- ۲ تعداد شکم‌ها افزایش می‌یابد و بسامد زیر افزایش می‌یابد.
- ۳ تعداد شکم‌ها کاهش می‌یابد ولی بسامد ثابت می‌ماند.
- ۴ تعداد شکم‌ها افزایش می‌یابد ولی بسامد ثابت می‌ماند.

۲۵

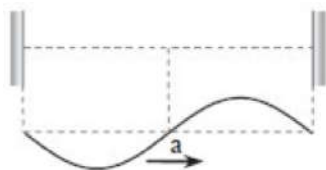
در شکل مقابل دو چشمه موج با بسامد یکسان، به طور هم‌زمان به سطح آب نوسان می‌کنند. دایره‌های کامل جبهه‌های موج در برآمدگی را نشان می‌دهد و خط‌های چین جبهه‌های فرورفتگی هر چشمه موج را نشان می‌دهد. در نقطه M چه تداخلی داریم و وضعیت نوسانی این نقطه چگونه است؟

- ۱ سازنده، با دامنه بیشینه بالا و پایین می‌رود.
- ۲ سازنده، همواره بالا می‌ماند.
- ۳ ویران‌گر، ساکن است.
- ۴ ویران‌گر، نوسان قابل توجهی ندارد.

۲۶

در یک ریسمان که دو طرف آن به جای ثابتی بسته شده است یکی از هماهنگ‌های موج ایستاده تشکیل شده است. این موج ایستاده از تداخل موج رونده‌ی a و موج رونده‌ی b (بازتاب موج a) به وجود آمده است. اگر در لحظه‌ی $t = t_1$ موج a در صورت شکل روبه‌رو باشد، در لحظه $t = t_1 + \frac{T}{8}$ موج ایستاده در طناب به چه شکل خواهد بود؟

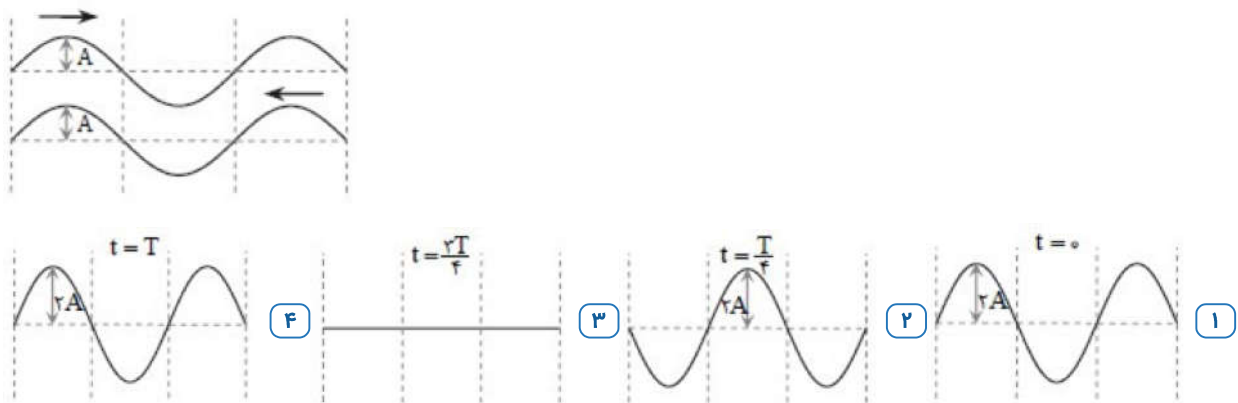
۲۷) نیروی کشش تار مرتعشی را ۳۶ درصد کاهش می‌دهیم. در این صورت بسامد اصلی و طول موج اصلی چند برابر می‌شوند؟

- ۱) ۲۰ درصد کاهش - بدون تغییر
 ۲) ۳۶ درصد کاهش - ۲۰ درصد کاهش
 ۳) بدون تغییر - بدون تغییر
 ۴) ۲۰ درصد افزایش - ۳۶ درصد کاهش

۲۸) تار ویولونی به طول ۵۰ cm در نزدیکی بلندگویی قرار داده شده است که توسط یک نوسان‌ساز صوتی که با بسامد متغیر کار می‌کند، به کار می‌افتد. بسامد نوسان‌ساز در محدوده‌ی ۶۰۰ Hz تا ۱۸۰۰ Hz تغییر می‌کند ولی تار فقط در بسامد ۹۶۰ و ۱۴۴۰ هرتز به نوسان درمی‌آید. بسامد اصلی و سرعت انتشار موج چند هرتز و $\frac{m}{s}$ به ترتیب از راست به چپ است؟

- ۱) ۲۴، ۱۴۰
 ۲) ۴۸، ۲۴۰
 ۳) ۲۴، ۴۸۰
 ۴) ۴۸، ۴۸۰

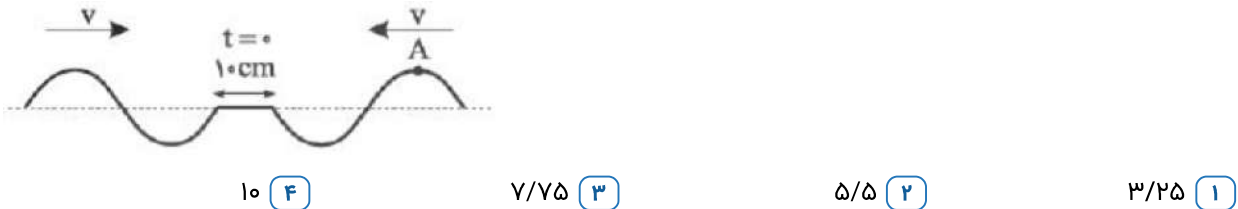
۲۹) در شکل روبه‌رو نقش دو موج را به طور جداگانه در لحظه‌ی $t = 0$ ریسمان می‌بینیم. کدام‌یک از شکل‌های زیر موج ایستاده در طناب در لحظه‌ی مشخص شده را درست نشان نمی‌دهد؟ (دامنه‌ی موج‌ها یکسان است.)

۳۰) در یک تار مرتعش، موج ایستاده با ۸ گره تشکیل شده است. اگر نیروی کشش تار را ۹۶ درصد افزایش دهیم و با همان بسامد قبلی تار را مرتعش کنیم، تعداد گره‌های ایجاد شده در حالت دوم چه قدر می‌شود؟

- ۱) ۳
 ۲) ۴
 ۳) ۵
 ۴) ۶

۳۱) در شکل زیر دو تپ عرضی مشابه با طول موج ۳۰ cm و سرعت $5 \frac{cm}{s}$ به سمت یک‌دیگر در حال حرکت هستند. چند ثانیه پس از لحظه‌ی داده شده برحسب ثانیه، مکان ارتعاشی نقطه‌ی A نسبت به وضع تعادلش بیشینه می‌شود؟

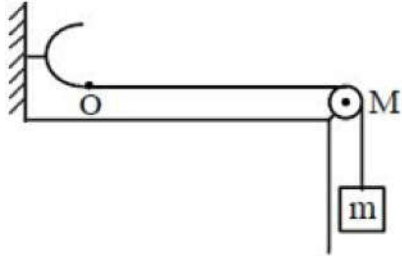

- ۱) ۳/۲۵
 ۲) ۵/۵
 ۳) ۷/۷۵
 ۴) ۱۰

۳۲ طول تارهای همجنس و هم قطر A و B که تحت نیروهای کشش یکسان F قرار دارند، به ترتیب ۱۰۰cm و ۱۴۴cm است. تار B را به دیپازونی وصل می‌کنیم که بسامد و دامنه ارتعاش‌های آن به ترتیب ۲ و $۰/۶۴$ برابر بسامد و دامنه ارتعاش‌های دیپازون متصل به تار A است. فاصله یک قله و دره متوالی در تار B چند برابر فاصله یک قله و دره متوالی در تار A است؟

- ۱) $۲/۴$ ۲) $۳/۵$ ۳) ۲ ۴) $۱/۲$

۳۳ در شکل زیر نقطه O توسط دیپازون با بسامد ۵۰Hz به نوسان درمی‌آید. اگر طول تار OM برابر ۶۰cm ، جرم تار OM برابر ۴۵g ، جرم وزنه آویزان از M چند کیلوگرم باشد تا در طول تار، سه شکم پدید آید؟ (تار در انتها بسته فرض شده و جرم تار آویزان از M ناچیز فرض می‌شود). ($g = ۱۰\frac{m}{s^2}$)

- ۱) ۴ ۲) $۰/۴$ ۳) $۰/۳$ ۴) ۳

۳۴ هنگام تشکیل امواج دایره‌ای بر سطح آب تشت موج، بسامد گوی متحرک برابر ۲۰ هرتز است و در قسمت کم عمق فاصله بین یک برآمدگی و فرورفتگی متوالی برابر ۱۰cm است. اگر هنگام حرکت موج به قسمت عمیق، تندی حرکت امواج، $۶\frac{m}{s}$ تغییر کند، در این قسمت موج، فاصله بین دو نقطه که برابر ۲ متر است را در مدت چند ثانیه می‌پیماید؟

- ۱) ۱ ۲) $۰/۲$ ۳) ۵ ۴) $۰/۵$

۳۵ دو ریسمان نشان داده شده در شکل زیر، دارای طول‌های یکسان بوده و توسط یک فنر به نوسان درمی‌آیند. اگر چگالی خطی ریسمان (۱) μ باشد، چگالی خطی ریسمان (۲) کدام است؟

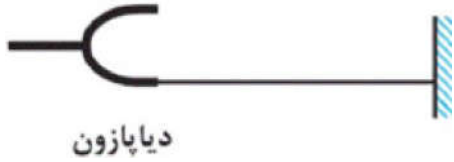

- ۱) μ ۲) $\frac{۲}{۳}\mu$ ۳) $\frac{۳}{۲}\mu$ ۴) $\frac{۹}{۴}\mu$

۳۶ بسامد هماهنگ سوم یک تار مرتعش که بین دو نقطه ثابت شده است، ۱۲۰ هرتز است. آن را چنان تحت کشش قرار می‌دهیم که طولش ۴ برابر شده و نیروی کشش آن را ۹ برابر می‌کنیم. بسامد هماهنگ پنجم در تار جدید چند هرتز می‌شود؟

- ۱) ۲۴۰ ۲) ۳۰۰ ۳) ۳۶۰ ۴) ۶۰

۳۷ مطابق شکل، یک انتهای سیم همگنی به دیوار و انتهای دیگر آن به دیپازونی بسته شده است. در اثر نوسان دیپازون، در طناب موج‌های ایستاده تشکیل می‌شود. اگر در همین شرایط، به جای این دیپازون، از دیپازونی با بسامد بیش‌تر استفاده کنیم و موج‌های ایستاده در سیم تشکیل شود، فاصلهٔ اولین شکم از دیوار

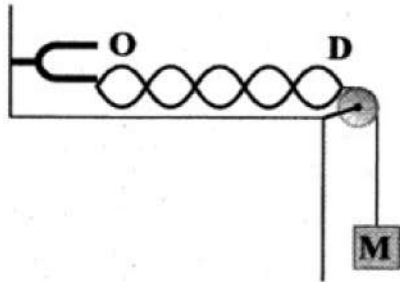
- ۱ کاهش می‌یابد.
 ۲ افزایش می‌یابد.
 ۳ تغییر نمی‌کند.
 ۴ بسته به بسامد دیپازون، هر سه حالت ممکن است.

۳۸ در شکل زیر، طناب را با نیروی F کشیده‌ایم تا با کمترین بسامد خود توسط دیپازون به حال تشدید درآید. تدریجاً نیروی کشش طناب را چند درصد تغییر دهیم تا مجدداً برای بار بعدی در طول طناب شاهد تشدید باشیم؟ (دو سر طناب ثابت است)

- ۱ ۱۰۰ درصد
 ۲ ۳۰۰ درصد
 ۳ ۷۵ درصد
 ۴ ۵۰ درصد

۳۹ مطابق شکل زیر، به وسیله‌ی یک دیپازون، موجی ایستاده در تار ایجاد می‌کنیم. جرم وزنه M را چند برابر کنیم تا تعداد گره‌های تشکیل‌شده در تار نصف شود؟ (در نقاط O و D همواره گره تشکیل می‌شود.)

- ۱ $\frac{25}{4}$
 ۲ $\frac{1}{4}$
 ۳ $\frac{16}{49}$
 ۴ $\frac{3}{7}$

۴۰ هنگامی که یک مجسمه‌ی توپر آلومینیومی را از یک طناب آویزان می‌کنیم، فرکانس اصلی موج ایستاده درون طناب 250 Hz است. مجسمه را به طور کامل در آب فرو می‌بریم. در این حالت فرکانس اصلی موج ایستاده درون طناب چند

هرتز خواهد شد؟ $\left(\rho_{\text{آلومینیم}} = 2500 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}, \rho_{\text{آب}} = 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \right)$

- ۱ ۱۲۵
 ۲ صفر
 ۳ $125\sqrt{5}$
 ۴ $250\sqrt{0.6}$

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ۱

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هر چهار عبارت ذکر شده صحیح است. ۲

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ۳

برای کاهش پراش باید عدد m در رابطه‌ی $m = \frac{a}{\lambda}$ افزایش یابد. در گزینه‌ی (۱) و (۲) عدد m کاهش می‌یابد.

$$a = \frac{\lambda}{m}$$

بنابراین پراش افزایش می‌یابد و گزینه‌ی (۳) در پراش تأثیری ندارد. در گزینه‌ی (۴)، $\lambda_2 = \frac{\lambda_1}{n} \Rightarrow \lambda_2 < \lambda_1$ ، کاهش مقدار λ عدد m افزایش یافته و پراش کاهش می‌یابد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ۴

بیشترین پراش وقتی رخ می‌دهد که طول موج نور تابشی برابر با اندازه‌ی شکاف باشد.

$$a = \lambda$$

$$a = \lambda$$

$$\lambda = \frac{V}{F} \Rightarrow f = \frac{3 \times 10^8}{6 \times 10^{-2}} = \frac{1}{2} \times 10^{12} \text{ Hz}$$

$$\lambda = \frac{1}{2} \times 10^{12} \times 10^{-9} \text{ GH} = 500 \text{ Hz}$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. پدیده‌ی پراش در مورد پیشروی موج‌هایی به سمت مانع‌هایی با لبه‌های تیز و شکاف‌های در حدود طول موج است. ۵

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. باید ضخامت شکاف در حد طول موج نور تابشی باشد. ۶

$$d = \lambda \Rightarrow \lambda = 2 \text{ mm}$$

$$\lambda = \frac{v}{f} \Rightarrow \frac{3 \times 10^8}{f} = 2 \times 10^{-2} \Rightarrow f = 1.5 \times 10^{11} \text{ Hz}$$

$$f = 1.5 \times 10^{11} \times 10^{-9} = 150 \text{ GHz}$$

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. پراش موج برای همه موج‌هاست. ۷

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی عبارت‌های نادرست ۸

الف) تحلیل نقش پراش، مبتنی بر بحث تداخل موج است.

ت) شکست نیز نتیجه بر هم کنش امواج با محیط است.

ث) بازتاب و شکست و پراش نیز از راه‌های بر هم کنش امواج با محیط هستند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. طول موج دوم در هوا:

$$\text{آب} \quad \lambda'_2 = \frac{v_2}{f} = \frac{n_2}{n_1} \frac{\lambda_1}{f} = \frac{1}{\frac{4}{3}} \Rightarrow \lambda'_2 = 450 \text{ nm}$$

$$\text{هوا} \quad W \propto \lambda \Rightarrow \frac{W_2}{W_1} = \frac{\lambda'_2}{\lambda_1} = \frac{450}{450} = 1$$

دقت کنید نسبت ضخامت نوارها به نسبت طول موج است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر پهنای شکاف بزرگتر باشد (مرتبه بزرگتری از طول موج)، پراش موج کمتر انجام می‌شود و هرچه پهنای شکاف در حد طول موج باشد و کوچکتر باشد، پراش موج بیشتر است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. چون موج در عبور از شکاف a پراش بیش‌تری پیدا کرده، حتماً $\lambda = a$ بوده و b به دلیل پراش کمتر باید از a بزرگتر باشد. پس گزینه ۳، $\lambda = a < b$ صحیح است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هر چه ابعاد روزنه نسبت به طول موج بزرگتر باشد، پدیده پراش کمتر رخ می‌دهد. پدیده پراش هنگام عبور از لبه‌های مانعی که ابعاد آن در حدود طول موج باشد نیز رخ می‌دهد. در هنگام پراش نوری تکفام از لبه‌های باریک و تیز، نوارهای روشن و تاریک روی پرده تشکیل می‌شود.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هر اندازه پهنای شکاف به طول موج نور تابشی نزدیکتر باشد، پدیده پراش بهتر صورت می‌گیرد. برای تحقق این منظور، هر اندازه طول موج نور تابشی بیشتر (بسامد آن کمتر) و پهنای شکاف کوچکتر باشد، پراش بیشتری رخ می‌دهد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. نقاط بین دو گره متوالی هم‌فاز و هم‌فرکانس هستند ولی دامنه‌های آن‌ها متفاوت است.

$$A \text{ دانه} > M \text{ دانه} \quad \omega_A = \omega_M$$

$$\begin{array}{c} \text{دامنه} \\ \uparrow \\ V_{\max} = A\omega \Rightarrow V_A > V_M \end{array}$$

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. می‌دانیم ضخامت نوارها متناسب با طول موج نور فرودی است. داریم:

$$\lambda = \frac{v}{f}$$

$$f_{\text{هوا}} = f_{\text{آب}} + \frac{20}{100} f_{\text{آب}} \Rightarrow \frac{f_{\text{هوا}}}{f_{\text{آب}}} = 1/2$$

$$\frac{\lambda_{\text{هوا}}}{\lambda_{\text{آب}}} = \frac{v_{\text{هوا}}}{v_{\text{آب}}} \times \frac{f_{\text{آب}}}{f_{\text{هوا}}} = \frac{4}{3} \times \frac{1}{1/2} = \frac{10}{9}$$

نکته: می‌دانیم ضریب شکست با تندی موج به صورت $n = \frac{c}{v}$ رابطه دارد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هر ۳ مورد ۱، ۲ و ۳ درباره آزمایش یانگ و تلافی سازنده درست است.

۱۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ابتدا باید بسامد امواج و سپس طول موج آن‌ها را به دست آوریم:

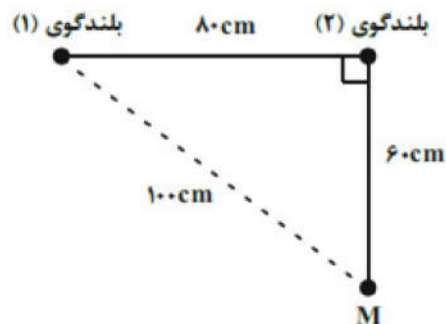
$$\omega = 2\pi f \Rightarrow 80\pi = 2\pi f \Rightarrow f = 40 \text{ Hz}$$

$$\Rightarrow \lambda = \frac{v}{f} = \frac{6/4}{40} = 0.16 \text{ m} \Rightarrow \lambda = 16 \text{ cm}$$

اکنون اختلاف فاصله دو بلندگو را از نقطه M برحسب طول موج به دست می‌آوریم:

$$\Delta L = 100 - 60 = 40 \text{ cm}$$

$$\Rightarrow \frac{\Delta L}{\lambda} = \frac{40}{16} \Rightarrow \Delta L = 2.5\lambda$$

۱۸

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. می‌دانیم هرچه پهناى شکاف کوچک‌تر باشد (شکل (ب))، پراش بارزتر رخ می‌دهد. همچنین هرچه پهناى شکاف بزرگ‌تر باشد (شکل الف)، جبهه‌های موج تغییر کمی می‌کنند و بیشتر به صورت تخت باقی می‌مانند.

۱۹

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

$$4 \frac{\lambda}{2} = 1 \Rightarrow \lambda_f = 0.5$$

$$f_2 = \frac{V}{\lambda_f} = \frac{200}{0.5} = 400 \text{ Hz}$$

$$f_1 = \frac{f_2}{4} = 100 \text{ Hz}$$

۲۰

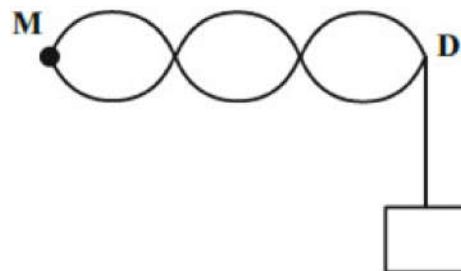
گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مطابق شکل مقابل، تعداد شکم‌های موج ایجاد شده، برابر با $n = 3$ است. با استفاده از رابطه بسامد هماهنگ‌های یک مرتعش با دو انتهای ثابت داریم:

$$f_n = \frac{nv}{2L} \Rightarrow 300 = \frac{3 \times v}{2 \times 1} \Rightarrow v = 200 \frac{m}{s}$$

بنابراین جرم تار برابر است با:

$$v = \sqrt{\frac{FL}{m}} \quad \begin{matrix} F=mg=10 \times 10=100N \\ v=200 \frac{m}{s}, L=1m \end{matrix} \rightarrow 200 = \sqrt{\frac{100 \times 1}{m}}$$

$$\Rightarrow 4 \times 10^4 m = 100 \Rightarrow m = 2.5 \times 10^{-3} \text{ kg} = 2.5g$$

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. با توجه به رابطه $f_n = \frac{nV}{2L}$ ، برای پیدا کردن شماره‌ی هماهنگ‌ها، کافی است این

بسامدها را به هم تقسیم کنیم.

$$\frac{240}{320} = \frac{n}{n+1} = \frac{80 \times 3}{80 \times 4} = \frac{3}{4} \Rightarrow f_1 = 80 \text{ Hz}, \text{ هماهنگ‌های سوم و چهارم}$$

$$f_1 = \frac{v}{2L} \Rightarrow 80 = \frac{160}{2 \times L} \Rightarrow L = 1 \text{ m} \quad \text{حال داریم:}$$

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در امواج ایستاده تشکیل شده در یک تار با دو انتهای ثابت، داریم:

$$\begin{cases} \lambda_n = \frac{2L}{n} \\ \lambda_{n+1} = \frac{2L}{n+1} \end{cases} \Rightarrow \lambda_n - \lambda_{n+1} = 2L \left(\frac{1}{n} - \frac{1}{n+1} \right)$$

$$12 = 240 \cdot \left(\frac{1}{n(n+1)} \right) \Rightarrow n = 5$$

$$\lambda_5 = \frac{2 \times 180}{5} = 72 \text{ cm}$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

در موج‌های ایستاده ایجاد شده در یک سیم دو انتها بسته، تعداد شکم‌ها یک واحد کمتر از تعداد گره‌ها است ($n = 4$)

$$v = \sqrt{\frac{FL}{m}} = \sqrt{\frac{2430 \times 0.48}{36 \times 10^{-2}}} = 180 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

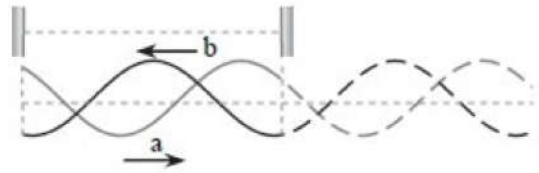
$$f_n = n \frac{v}{2L} \rightarrow f_4 = 4 \frac{v}{2L} = 2 \frac{v}{L} \rightarrow f_4 = 2 \frac{180}{0.48} = 750 \text{ Hz}$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بسامد موج به چشمه موج وابسته است. بنابراین ثابت می‌ماند. با توجه به رابطه $f = \frac{nV}{2L}$

و رابطه $V = \sqrt{\frac{F}{\mu}}$ با کاهش جرم F و در نتیجه V کاهش می‌یابد. با ثابت ماندن f و کاهش V باید n افزایش یابد و تعداد شکم‌ها زیاد می‌شود.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. چون جبهه‌های موج در برآمدگی به هم می‌رسند و هم‌دیگر را تقویت می‌کنند. این نقطه با دامنه زیاد نوسان می‌کند.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. $\frac{T}{\lambda}$ ثانیه گذشت زمان معادل $\frac{\lambda}{\lambda}$ متر پیشروی موج است. ۲۶

موج a را $\frac{\lambda}{\lambda}$ جلو می‌بریم و مقداری از آنرا که داخل مانع رفته است هم می‌کشیم (خط چین آبی) این مقدار را نسبت به خط افقی قرینه می‌کنیم (خط چین قرمز) سپس آنرا نسبت به امتداد مانع بازتاب می‌دهیم تا به موج b در این لحظه برسیم (خط سبز) حال اگر این دو موج رونده را با هم تداخل بدهیم شکل موج ایستاده معلوم می‌شود (خط قرمز) از آنجا که دو موج در این لحظه کاملاً هم فاز نیستند، موج ایستاده در ماکزیمم انحراف خودش قرار نمی‌گیرد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ۲۷

$$f = \frac{V}{\lambda L} \Rightarrow \frac{f'}{f} = \frac{V'}{V} = \frac{\sqrt{\frac{F'}{\mu}}}{\sqrt{\frac{F}{\mu}}} = \sqrt{\frac{F'}{F}} = \sqrt{\frac{64}{100}} = \frac{8}{10}$$

دقت کنیم که رابطه طول موج اصلی برابر با $L = \frac{\lambda}{2}$ است و چون L ثابت است $\lambda_1 = 2L$ ثابت می‌ماند.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ۲۸

بسامدها ضریب در سرعتی از بسامد اصلی هستند. f_1 بسامد اصلی است:

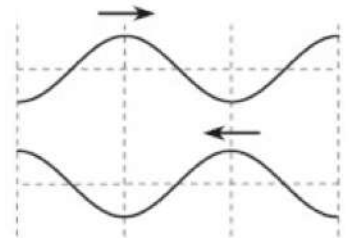
$$\left. \begin{aligned} 960 &= 2 \times 480 \\ 1440 &= 3 \times 480 \end{aligned} \right\} \Rightarrow f_1 = 480 \text{ Hz}$$

حال سرعت را از رابطه بسامد و طول تار به دست می‌آوریم:

$$f = \frac{nV}{\lambda L} \Rightarrow f_1 = \frac{V}{\lambda L} \Rightarrow 480 = \frac{V}{2 \times 0.5} \Rightarrow V = 48 \frac{m}{s}$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در لحظه $t = \frac{T}{4}$ شکل دو موج مطابق شکل مقابل شکل خواهد بود: ۲۹

در نتیجه موج ایستاده به شکل یک خط راست است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ۳۰

$$n_1 = \lambda - 1 = 7$$

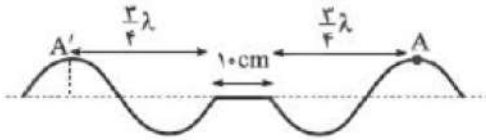
$$f_1 = f_2 \Rightarrow \frac{n_1 V_1}{2L} = \frac{n_2 V_2}{2L}$$

$$\frac{V_2}{V_1} = \sqrt{\frac{F_2}{F_1}} = \sqrt{1/96} = 1/4$$

$$\Rightarrow \frac{n_2}{n_1} = \frac{v_1}{V_2} = \sqrt{\frac{F_1}{F_2}} \Rightarrow \frac{n_2}{7} = \frac{1}{1/4} \Rightarrow n_2 = 5$$

در حالت دوم تعداد شکمها باید ۵ و تعداد گرهها باید ۶ باشد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. وقتی نقطه A' در موج سمت چپ به نقطه A برسد، مکان نقطه A بیشینه می‌شود. ۳۱

$$\Delta x = \frac{3}{4}\lambda + 10 + \frac{3}{4}\lambda = 10 + \frac{3}{2}\lambda = 10 + \frac{3}{2} \times 30 = 55 \text{ cm}$$

$$\Delta t = \frac{\Delta x}{v} \Rightarrow \Delta t = \frac{55}{10} = 5.5 \text{ s}$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ۳۲

فاصله یک قله به یک دره متوالی در یک موج برابر $\frac{\lambda}{2}$ است. $\lambda = \frac{v}{f}$ و $v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{F}{p_A}}$ است. از آنجا که p و F در هر دو تار یکسان است: $v_A = v_B$

$$\frac{\lambda_B}{\lambda_A} = \frac{f_A}{f_B} = \frac{1}{2}$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. چون دیپازون متصل به طناب است، بسامد منبع ثابت است و در تار مرتعش OM داریم که: ۳۳

$$L = 3 \frac{\lambda}{4} = 60 \text{ cm} \Rightarrow \lambda = 0.4 \text{ m}$$

دقت کنید که نیروی کشش تار همان وزن وزنه آویزان از M است.

$$\lambda = \frac{v}{f} \Rightarrow v = 20 \frac{\text{m}}{\text{s}} \Rightarrow v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \xrightarrow{\text{به توان } 2} 400 = \frac{F}{\frac{45 \times 10^{-2}}{60 \times 10^{-2}}} \Rightarrow F = 30 \text{ N}$$

$$\Rightarrow mg = 30 \Rightarrow m = 3 \text{ kg}$$

۳۴

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ابتدا تندی انتشار موج در قسمت کم عمق را حساب می‌کنیم.

$$\begin{cases} \lambda = \frac{v}{f} \\ \frac{\lambda}{\gamma} = 10 \text{ cm} \end{cases} \Rightarrow 0.7 = \frac{v}{20} \Rightarrow v = 14 \frac{m}{s}$$

با حرکت امواج از قسمت کم عمق به عمیق، تندی حرکت موج افزایش می‌یابد، در این صورت داریم:

$$v' = v + \epsilon \Rightarrow v' = 10 \frac{m}{s}$$

با توجه به ثابت بودن تندی حرکت در این قسمت داریم:

$$v' = \frac{\Delta x}{\Delta t} \Rightarrow 10 = \frac{2}{\Delta t} \Rightarrow \Delta t = 0.2 \text{ s}$$

۳۵

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

بر اساس شکل و اطلاعات داده شده در صورت سؤال می‌توان گفت: از آنجا که هر دو ریسمان به فنر مشترکی متصل‌اند، بنابراین فرکانس آن‌ها برابر با فرکانس فنر است.

$$f_1 = f_2 = f_{\text{فنر}}$$

هر دو ریسمان به یک سرفنر کشیده شده متصل‌اند، بنابراین بزرگی نیروی کشش آن‌ها با یکدیگر برابر است.

$$F_1 = F_2 = F_{\text{فنر}}$$

از طرفی در صورت سؤال ذکر شده است که طول ریسمان‌ها برابر است.

$$L_1 = L_2 = L$$

باتوجه به شکل سؤال، می‌توان فهمید که $\lambda_1 = L$ و $\lambda_2 = \frac{2}{3}L$.

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \mu = \frac{F}{v^2} \xrightarrow{v=\lambda f} \mu = \frac{F}{\lambda^2 f^2}$$

$$\frac{\mu_2}{\mu_1} = \frac{\frac{F_2}{\lambda_2^2 f_2^2}}{\frac{F_1}{\lambda_1^2 f_1^2}} = \frac{\frac{F}{\frac{2}{3}L f^2}}{\frac{F}{L f^2}} = \frac{9}{4} \mu_1 = \mu_2 \xrightarrow{\mu_1 = \mu_2} \frac{\mu_2}{\mu_1} = \frac{9}{4} \Rightarrow \mu_2 = \frac{9}{4} \mu_1$$

۳۶

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

$$f_n = \frac{nv}{2L} \Rightarrow f_2 = \frac{3v}{2L} \Rightarrow 120 = \frac{3v}{2L} \Leftrightarrow \frac{v}{2L} = 40 \text{ Hz} (*)$$

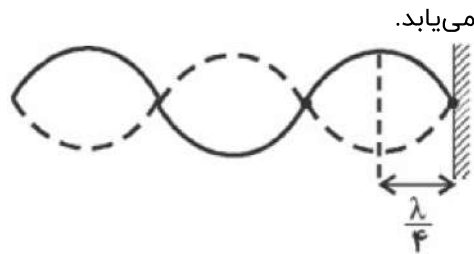
$$\begin{cases} f_{\Delta} = \frac{\Delta v'}{2L} \\ v = \sqrt{\frac{FL}{m}} \Rightarrow \frac{v'}{v} = \sqrt{\frac{F'}{F} \times \frac{L}{L'}} = \sqrt{9 \times \frac{1}{4}} = \sqrt{36} = 6 \Rightarrow v' = 6v \end{cases}$$

$$\Rightarrow f_{\Delta} = \frac{6 \times 40}{2 \times 2L} = \frac{120}{2L} \xrightarrow{(*)} f_{\Delta} = \frac{120}{2} \times 40 = 300 \text{ Hz}$$

دقت کنید: هنگامی که تار را تحت کشش قرار می‌دهیم، جرم آن ثابت می‌ماند.

۳۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. مطابق شکل زیر چون در انتهای بسته گره تشکیل می‌شود، فاصله اولین شکم از دیوار برابر $\frac{\lambda}{4}$ است. از طرف دیگر با افزایش بسامد دیپازون، بسامد موج در طناب نیز افزایش می‌یابد و چون سرعت انتشار موج در طناب ثابت است، طبق رابطه $\lambda = \frac{v}{f}$ طول موج کاهش خواهد یافت، بنابراین فاصله اولین شکم از دیوار نیز کاهش می‌یابد.

۳۸

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. کمترین بسامد مربوط به هماهنگ اول است:

$$\lambda_1 = \frac{2L}{1} = 2L$$

تنها حالت نزدیک به این حالت هماهنگ دوم است:

$$\lambda_2 = \frac{2L}{2} = L$$

$$\Rightarrow \frac{\lambda_2}{\lambda_1} = \frac{1}{2}$$

با توجه به رابطه بین طول موج و سرعت انتشار موج داریم:

$$f = \frac{v}{\lambda} \Rightarrow \frac{v_2}{v_1} = \frac{\lambda_1}{\lambda_2} = \frac{1}{2}$$

از طرف دیگر از رابطه بین سرعت و نیروی وارد بر طناب داریم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \frac{v_2}{v_1} = \sqrt{\frac{F_2}{F_1}} \Rightarrow \frac{F_2}{F_1} = \left(\frac{v_2}{v_1}\right)^2 = \frac{1}{4}$$

بنابراین نیرو $\frac{1}{4}$ برابر شده و در نتیجه ۷۵ درصد کاهش یافته است.

۳۹

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. شماره‌ی هماهنگ، برابر با تعداد گره‌ها منهای یک است. پس در حالت اول هماهنگ پنجم و در حالت دوم که تعداد گره‌ها نصف شده، هماهنگ دوم را خواهیم داشت. نیروی کشش طناب (F) برابر با Mg است.

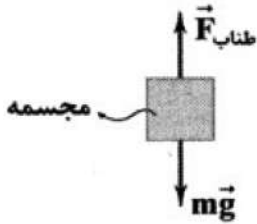
$$f' = f \Rightarrow \frac{n'v'}{2L} = \frac{nv}{2L} \Rightarrow 2v' = 5v \Rightarrow v' = \frac{5}{2}v$$

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \frac{v'}{v} = \sqrt{\frac{F'}{F}} = \frac{5}{2} \Rightarrow \sqrt{\frac{M'g}{Mg}} = \frac{5}{2} \Rightarrow M' = \frac{25}{4} \times M$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. فرکانس اصلی تولیدی درون یک طناب دو سر بسته از رابطه‌ی $f_1 = \frac{v}{2L}$ محاسبه می‌گردد.

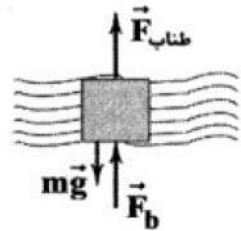
که در این رابطه، $v = \sqrt{\frac{F}{\mu}}$ است. از آن‌جا که سرعت انتشار موج به نیروی کشش طناب بستگی دارد، بنابراین داریم:

حالت اول: در این حالت وزن مجسمه توسط طناب تحمل می‌شود.

$$F_{\text{طناب}} = mg = \rho_{\text{آلومینیم}} Vg$$

حالت دوم: در این حالت مجسمه به طور کامل درون آب فرو می‌رود، بنابراین از طرف آب نیروی شناوری به سمت بالا به مجسمه وارد می‌شود که باعث کاهش نیروی کشش طناب می‌شود.

$$F_{\text{طناب}} = mg - F_b = \rho_{\text{آلومینیم}} Vg - F_b$$

F_b در این رابطه نیروی شناوری است که از رابطه‌ی $F_b = \rho_{\text{آب}} V_{\text{in}} g$ به دست می‌آید. از آن‌جا که مجسمه به طور کامل درون آب فرورفته، بنابراین $V_{\text{in}} = V$. پس:

$$F_{\text{طناب}} = \rho_{\text{آلومینیم}} Vg - \rho_{\text{آب}} Vg = (\rho_{\text{آلومینیم}} - \rho_{\text{آب}}) Vg$$

اگر فرکانس اصلی طناب در حالت اول را با $f_{\text{هوآ}} = \frac{v_{\text{هوآ}}}{2L}$ و برای حالت دوم فرکانس اصلی طناب را با $f_{\text{آب}} = \frac{v_{\text{آب}}}{2L}$

نمایش دهیم. می‌توان گفت L در دو حالت یکسان است، بنابراین:

$$\frac{f_{\text{آب}}}{f_{\text{هوآ}}} = \frac{v_{\text{آب}}}{v_{\text{هوآ}}} = \sqrt{\frac{F_{\text{طناب}}}{F_1}} = \sqrt{\frac{(\rho_{\text{آلومینیم}} - \rho_{\text{آب}}) Vg}{\rho_{\text{آلومینیم}} Vg}}$$

$$\Rightarrow \frac{f_{\text{آب}}}{f_{\text{هوآ}}} = \sqrt{\frac{\rho_{\text{آلومینیم}} - \rho_{\text{آب}}}{\rho_{\text{آلومینیم}}}} = \sqrt{\frac{2500 - 1000}{2500}}$$

$$\Rightarrow \frac{f_{\text{آب}}}{250} = \sqrt{\frac{3}{5}} \Rightarrow f_1 = 250 \cdot \sqrt{\frac{3}{5}} \text{ Hz} = 250 \cdot \sqrt{0.6} \text{ Hz}$$

1	1	2	3	4
2	1	2	3	4
3	1	2	3	4
4	1	2	3	4
5	1	2	3	4
6	1	2	3	4
7	1	2	3	4
8	1	2	3	4
9	1	2	3	4
10	1	2	3	4
11	1	2	3	4
12	1	2	3	4
13	1	2	3	4
14	1	2	3	4
15	1	2	3	4
16	1	2	3	4
17	1	2	3	4
18	1	2	3	4
19	1	2	3	4
20	1	2	3	4
21	1	2	3	4
22	1	2	3	4
23	1	2	3	4
24	1	2	3	4
25	1	2	3	4
26	1	2	3	4
27	1	2	3	4
28	1	2	3	4
29	1	2	3	4
30	1	2	3	4
31	1	2	3	4
32	1	2	3	4

33	1	2	3	4
34	1	2	3	4
35	1	2	3	4
36	1	2	3	4
37	1	2	3	4
38	1	2	3	4
39	1	2	3	4
40	1	2	3	4